

1

Jmenuji se Robinette Broadhead, a přestože je to ženské jméno, jsem muž. Můj psychoanalytik (říkám mu Sigfrid von Cvok, ačkoliv se tak nejmenuje; jako stroj nemá jméno) z toho má spoustu elektronické legrace:

„Proč ti záleží na tom, jestli si někteří lidé myslí, že to je ženské jméno, Bobe?“

„Nezáleží mi na tom.“

„Proč na to tedy pořád zavádíš řeč?“

Rozčiluje mě, když pořád zavádí řeč na to, na co pořád zavádím řeč já. Chvilí hledím na strop se zavěšenými pohyblivými dekoracemi a ozdobnými košíčky a potom se podívám z okna. Vlastně to není okno. Je to pohyblivý holografický obraz příboje v Kaena Pointu; Sigfridovo naprogramování je velmi mnohostranné. Po chvíli řeknu: „S tím, jaké jméno mi rodiče dali, nic nenadělám. Zkoušel jsem používat tvar R-O-B-I-N-E-T, ale potom to všichni vyslovovali špatně.“

„Mohl sis je změnit na jiné, to přece víš.“

„Kdybych si je změnil,“ prohlásím a vím jistě, že mám pravdu, „prostě bys mi řekl, že jsem obsesivně zašel do krajnosti, abych bránil své vnitřní dichotomie.“

„Řekl bych ti, abys, prosím, nepoužíval technické psychoanalytické termíny,“ opáčí Sigfrid svým těžkopádným mechanickým pokusem o humor. „Ocenil bych, kdybys jenom popisoval své pocity.“

„Moje pocity jsou, že jsem spokojený,“ odseknu už po tisíci. „Nemám žádné problémy. Proč bych neměl být spokojený?“

Hráváme tyhle hry se slovy hodně, a nemám je rád. Myslím, že v jeho programu je nějaká chyba. Řekne: „Pověz mi, Robbie. Proč se necítíš spokojený?“

Neodpovídám. On naléhá: „Myslím si, že máš starosti.“

„Sakra, Sigfride,“ začíná mě trochu přemáhat znechucení, „opakuješ se. Nemám žádné starosti.“

Pokouší se mě přemlouvat. „Na tom, že řekneš, jak se cítíš, není přece nic špatného.“

Znovu se zadívám z okna, rozzlobený, protože se třesu a nevím proč. „Jsi otravný, Sigfride, víš to?“

Něco vykládá, ale já neposlouchám. Přemýšlím, proč vlastně plýtvám časem na to, abych sem chodil. Pokud vůbec někdy žil někdo, kdo měl všechny důvody být spokojený, musím to být já. Jsem bohatý. Jsem vcelku pohledný. Nejsem příliš starý a mám plnou zdravotní péči, takže ještě zhruba padesát let mohu vypadat, na jaký věk chci. Bydlím v New Yorku pod Velkou bublinou, kde si nemůžete dovolit bydlet, pokud nejste opravdu dobře situovaní, a navíc nejspíš i nějaká celebrita. Mám letní apartmá s výhledem na Tappan Sea a na útesy Palisád. A ženy šílí z mých tří vesmírných náramků. Nikde na Zemi nepotkáte příliš mnoho prospektorů, dokonce ani v New Yorku. Jsou celé žhavé, abych jim vyprávěl, jak to opravdu vypadá v mlhovině Orionu nebo v Malém Magellanově mračnu. (Nikdy jsem ani na jednom z těch míst samozřejmě nebyl. O jediném opravdu zajímavém místě, které jsem navštívil, mluvím nerad.)

„Anebo,“ ozve se Sigfrid, poté co očekával stanovený počet mikrosekund nějakou odpověď na to, co řekl naposledy, „jestli jsi opravdu spokojený a proč si sem chodíš pro pomoc?“

Nesnáším, když mi klade stejné otázky, jaké si kladu sám. Vrtím se, dokud na matraci z plastové pěny nenajdu zase pohodlnou polohu, protože už vím, že tohle bude vražedně dlouhá návštěva. Nepotřeboval bych přece pomoc, kdybych věděl, proč potřebuji pomoc.

„Robe, dnes nejsi zrovna přístupný,“ poznamená Sigfrid z reproduktorku v hlavách matrace. Někdy se objevuje jako velmi realistická postava, jež sedí v křesle, poklepává tužkou a čas od času se na mne potrhle usměje. Ale řekl jsem mu, že mě to znervózňuje. „Co kdybys mi prostě pověděl, na co myslíš?“

481	IRRAY (O)=IRRAY (P)	13,320
	,C, Myslím si, že máš starosti.	13,325
482	XTERNALS ;66AA3 IF ;5B	13,330
	GOTO **7Z3	13,335
	XTERNALS @ 01R IF @ 7	13,340
	GOTO **7Z4	13,345
	,S, Sakra, Sigfride, opakuj se.	13,350
	XTERNALS ?99997AA! IF ?8	13,355
	GOTO **7Z4 IF ? GOTO **7Z10	13,360
	,S, Nemám žádné starosti.	13,365
483	IRRAY .SAKRA. .OPAKUJEŠ.	13,370
	.STAROSTI/ŽÁDNÉ.	13,375
484	,C, Co kdybys mi o tom pověděl.	13,380
485	IRRAY (P)=IRRAY (Q) ZAHÁJIT	13,385
	REŽIM UKLIDŇOVÁNÍ	13,390
	,C, Na tom, že řekneš, jak se cítíš, není přece	13,395
	nic špatného.	13,400
487	IRRAY (Q)=IRRAY (R) GOTO **1	
	GOTO **2	13,405
	GOTO **3	13,410
489	,S, Jsi otravný, Sigfride, víš to?	13,415
	XTERNALS ?1! IF ! GOTO **7Z10	13,420
	IF **7Z10! GOTO **1 GOTO **2	13,425
	GOTO **3	13,430
	IRRAY .OTRAVNÝ.	13,435

„Nemyslím na nic zvláštního.“

„Nech své myšlenky volně plynout. Říkej cokoliv, co tě napadne, Bobe.“

„Vzpomínám...“ spustím a zarazím se.

„Na co vzpomínáš, Robe?“

„Na Gateway?“

„To zní spíš jako otázka než jako sdělení.“

„Možná to tak je. Nemůžu si pomoci. Na tohle vzpomínám: Gateway.“

Mám spoustu důvodů, proč vzpomínat na Gateway. Tam jsem získal peníze, náramky a další věci. Vracím se v duchu ke dni, kdy jsem Gateway opustil. To bylo, moment... 31. dne 22. oběhu, což znamená, jestli dobře počítám, že od toho okamžiku uplynulo šestnáct let a pár měsíců. Byl jsem sotva třicet minut venku z nemocnice a nemohl se dočkat, až shrábnu výplatu, naskočím na loď a vypadnu.

Sigfrid mě zdvořile vybídne: „Prosím tě, Robbie, říkej nahlas, co si myslíš.“

„Myslím na Šikiteie Bakina,“ řeknu.

„Ano, už ses o něm zmiňoval. Vzpomínám si. Co k němu máš?“

Neodpovídám. Starý beznohý Šiky Bakin měl komoru hned vedle mé, ale nechci o tom se Sigfridem mluvit. Vrtím se na své kruhové matraci, myslím na Šikyho a pokouším se plakat.

„Zdáš se mi rozrušený, Bobe.“

Ani na to neodpovím. Šiky byl skoro jediný člověk, se kterým jsem se na Gatewayi rozloučil. Bylo to zvláštní. V našem postavení byl ohromný rozdíl. Já jsem byl prospektor, a Šiky uklízeč. Platili mu dost na to, aby to pokrylo jeho poplatky za podporu života, protože dělal všelijaké příležitostné práce, a dokonce i na Gatewayi potřebovali někoho, kdo by uklízel smetí. Ale dříve nebo později bude příliš starý a nemohoucí, než aby ještě byl k užitku. Potom, když bude mít štěstí, vystrčí ho do vesmírného prostoru a on zem-

ře. Když nebude mít štěstí, pravděpodobně ho pošlou zpátky na planetu. Tam zanedlouho zemře také, ale předtím zažije několik týdnů života jako bezmocný mrzák.

Každopádně to byl můj soused. Každé ráno vstal a trpělivě vysál každý čtvereční palec své komory. Bývala zaneřáděná, protože po Gatewayi navzdory snahám o úklid neustále poletovala spousta smetí. Když ji pečlivě vyčistil, dokonce i kolem kořenů keříčků, které pěstoval a tvaroval, vzal hrst kamínek, víček od láhví a útržků roztrhaného papíru – stejné smetí, jaké právě tak dlouho vysával – a trpělivě je rozložil po komoře, kterou právě uklidil. Zvláštní! Nikdy jsem nepoznal žádný rozdíl, ale Klara tvrdila... Klara tvrdila, že ona jej vidí.

„Bobe, na co jsi právě myslel?“ zeptá se Sigfrid.

Stočím se do klubíčka a něco zahuhlám.

„Nerozuměl jsem tomu, co jsi právě řekl, Robbie.“

Neříkám nic. Uvažuji, co se asi stalo se Šikym. Předpokládám, že umřel. Znenadání mě přepadá velký smutek nad tím, že Šiky umřel tak daleko od Nagoji, a znovu zatoužím, abych se dokázal rozplakat. Ale nejde mi to. Kroutím se a zmítám. Házím sebou na pěnové matraci, až úvazy vržou. Nic nepomáhá. Bolest a hanba nechtějí ven. Mám ze sebe docela radost, že se tak usilovně snažím vychrlit pocity na světlo, ale musím si přiznat, že se mi to nedaří, a depresivní výslech pokračuje.

Sigfrid se ozve: „Bobe, trvá ti dlouho, než odpovíš. Myslíš, že něco opomíjíš?“

Slušně mu odpovím: „Co je tohle za otázku? I kdyby ano, jak to mám vědět?“ Odmlčím se, abych prohledal svůj mozek, prošmejším všechna zákoutí, jestli najdu nějaké zámky, které bych mohl Sigfridovi odemknout. Žádné nevidím. Uvážlivě řeknu: „Vlastně si nemyslím, že by šlo zrovna o tohle. Nemám *pocit*, že bych něco blokoval. Spíš jako bych chtěl vyslovit tolik věcí, že se neumím rozhodnout, kterou začít.“

„Kteroukoliv, Robe. Řekni to první, co ti přijde na mysl.“

Tohle mi připadá hloupé. Jak mám vědět, která věc je první, když mi všechny víří v hlavě v jednom chumlu? Otec? Matka? Sylvia? Klara? Chudák Šiky, snažící se udržet bez nohou rovnováhu v letu, zatímco sbírá ze vzduchu Gatewaye poletující chuchvalce smetí jako vlaštovka lapající ve stodole hmyz?

Šátrám uvnitř své hlavy po místech, o kterých vím, že bolí, protože to tam bolelo už dřív. Jak jsem si připadal, když jsem se v sedmi letech producoval sem a tam po chodníku v Rock Parku před ostatními dětmi a žadonil, aby si mě někdo všiml? Jaké to bylo, když jsme se nacházeli mimo reálný prostor, věděli jsme, že jsme v pasti, a z prázdnoty pod námi se vynořoval přízrak hvězdy jako škleb kočky Šklíby? Mám stovky takových vzpomínek, a všechny bolí. Tedy mohou bolet. Obsahují bolest. V rejstříku mé paměti nesou zřetelný nadpis BOLESTIVÉ. Víím, kde je najdu, a víím, jaký je to pocit, když jim dovolím vyplout na hladinu.

Ale nebudou bolet, dokud je nevy pustím ven.

„Čekám, Bobe,“ ozve se Sigfrid.

„Přemýšlím,“ odbudu ho. Jak tam tak ležím, napadne mě, že přijdu pozdě na svou lekci hry na kytaru. To mi něco připomene, a já se podívám na prsty své levé ruky, abych zkontroloval, jestli už mi nenarostly příliš dlouhé nehty. Zalituju, že nemám tvrdší a silnější mozoly. Nenačil jsem se hrát na kytaru nijak zvlášť dobře, ale většina lidí to neposuzuje příliš kriticky a mne to baví. Jenom musíte neustále cvičit a pamatovat si. Moment, zamyslím se, jakže se dělá ten přechod z Dmaj na C7?

„Bobe,“ upozorní mě Sigfrid, „dnešní návštěva nebyla příliš produktivní. Zbývá nám jenom asi deset nebo patnáct minut. Co kdybys jednoduše vyslovil první věc, která tě napadne... *ted'*.“

Zavrhnou první věc a vyslovím tu druhou. „První věc, která mě napadá, je, jak matka plakala, když otec zahynul.“

„Myslím, že to ve skutečnosti nebyla ta první věc, Bobe. Nech mě hádat. Týkala se první věc nějak Klary?“

Hrud' se mi palčivě nadme. Nemůžu popadnout dech. Znenadání se přede mnou zjevuje Klara jako před šestnácti lety, a ještě ani ne o hodinu starší... Řeknu: „Opravdu si, Sigfride, myslím, že chci mluvit spíš o své matce.“ Dovolím si připojit zdvořilé omluvné uchechtnutí.

Sigfrid nikdy odevzdaně nevzdychá, ale umí mlčet takovým způsobem, že to zní skoro stejně.

„Víš,“ pokračuji a pečlivě přitom předkládám všechny podstatné souvislosti, „ona se po smrti mého otce chtěla znovu vdát. Ne hned. Nemyslím tím, že by byla ráda, že zemřel, nebo něco podobného. To ne. Ona ho opravdu milovala. Ale jak to vidím dnes, byla to mladá, zdravá žena – tedy, docela mladá. Bylo jí... no, tuším, že asi třiatřicet. A nebýt mne, určitě by se znovu vdala. Trápí mě to. Já jsem jí v tom bránil. Šel jsem za ní a řekl jsem jí: ‚Mami, nepotřebuješ jiného muže. Já budu mužem v rodině. Postarám se o tebe.‘ Až na to, že to jsem samozřejmě nemohl. Bylo mi teprve nějakých pět.“

„Myslím, že ti bylo devět, Robbie.“

„Vážně? Moment. Hele, Sigfride, asi máš pravdu...“ A vzápětí se pokouším spolknout velký knedlík, který se mi najednou kdovíjak udělal v krku, dusím se a kašlu.

„Řekni to, Robe!“ vybidne mě Sigfrid okamžitě. „Co chceš říci?“

„K čertu s tebou, Sigfride!“

„Do toho, Robe. Řekni to.“

„Co mám říct? Proboha, Sigfride! Já se z tebe pominu! Takové kraviny neprospějou ani jednomu z nás!“

„Řekni, co tě trápí, Bobe, prosím tě.“

„Zavří tu zatracenou plechovou hubu!“ Všechna ta pečlivě skrývaná bolest se dere ven a já ji nedokážu vydržet, nedokážu se s ní vyrovnat.

„Navrhuji, Bobe, abys zkusil...“

Zmítám se v popruzích, vykopávám kusy pěnové hmoty z matrace a řvu. „Drž hubu! Nechci nic slyšet. Nedokážu se s tím vyrovnat, chápeš? Nedokážu. Nedokážu se s tím vyrovnat, nedokážu!“

Sigfrid trpělivě čeká, až přestanu brečet, což přichází docela náhle. A než stihne něco pronést, unaveně prohlásím: „Sakra, Sigfride, tohle k ničemu nevede. Myslím, že bychom to měli odpískat. Určitě se najdou jiní lidé, kteří potřebují tvoje služby víc než já.“

„Pokud jde o tohle, Robe,“ odpoví, „jsem docela schopen vyhovět všem požadavkům na svůj čas.“

Osušuji si slzy papírovými ručníky, které nechal ležet vedle matrace, a neodpovídám.

„Dokonce mi ještě nějaká kapacita nadbývá,“ dodává. „Ale to, jestli budeme v těchto návštěvách pokračovat, musíš posoudit ty.“

„Máš v odpočinkové místnosti něco k pití?“ zeptám se ho.

„Ne v tom smyslu, jak to myslíš. V nejvyšším patře budovy se nachází bar, údajně velmi příjemný.“

„No,“ utrousím, „v tom případě, co dělám tady?“

A patnáct minut nato, poté co jsem potvrdil návštěvu příští týden, sedím v Sigfridově zotavovacím pokojíčku a popíjím šálek čaje. Poslouchám, jestli už začal ječet další pacient, ale neslyším nic.

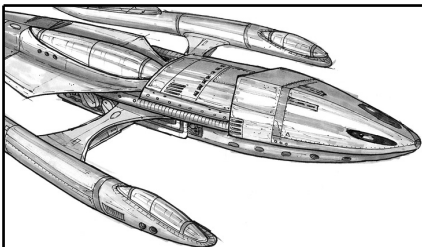
Opláchnu si tedy obličej, upravím šálu a uhladím vzpurný pramen vlasů. Zaskočím narychlo do baru na panáka. Vrchní je člověk, který mě zná, a usadí mě na místo s vyhlídkou na jih na okraj bubliny v Lower Bay. Střelí pohledem směrem k vysoké dívce s měděně zbarvenou pleť a zelenýma očima, jež sedí sama, ale já zavrtím hlavou. Vypiju malého panáka, obdivně si prohlédnu nohy dívky s měděnou pleť, a s myšlenkami, které se převážně točí kolem toho, kam půjdu na večeri, stihnu i lekci hry na kytaru načas.

2

Celý život, kam až moje paměť sahá, jsem chtěl být prospektorem. Nemohlo mi být víc než šest, když mě otec s matkou vzali na pouť v Cheyenne. Hot dogy a sójové pukance, vodíkem plněné balóny z barevného papíru, cirkus se psy a koňmi, kola štěstí, hry, kolotoče. A stál tam přetlakový stan s neprůhlednými stěnami a se vstupným jeden dolar, ve kterém někdo vystavoval dovezené věci z tunelů Heechee na Venuši. Modlitební vějíře a ohnivé perly, zrcadla z pravého kovu Heechee, která jste si mohli koupit po pětadvaceti dolarech za kus. Táta říkal, že ty věci nejsou pravé, ale pro mne pravé byly. Jenže jsme si nemohli dovolit dát dvacet pět dolarů za kus. A když to vezmete kolem a kolem, já jsem se bez zrcadla docela dobře obešel. Piho-vatý obličej, křivé zuby, vlasy, které jsem si česal rovně dozadu a sva-zoval. Právě objevili Gateway. Slyšel jsem, jak o tom otec mluví toho večera v aerobusu cestou domů, zatímco si rodiče nejspíš mysleli, že spím, a roztoužená dychtivost v jeho hlase mě udržovala vzhůru.

Nebýt mé matky a mne, možná by si našel cestičku. Jenže nedo-stal příležitost. O rok později byl po smrti. Jediné, co jsem po něm zdědil, byla jeho práce, jakmile jsem vyrostl natolik, abych ji byl schopen zvládnout. Nevím, jestli jste někdy pracovali v dolech na potraviny, ale nejspíš jste o nich slyšeli. Není to žádná velká radost. Začínal jsem na poloviční úvazek a poloviční plat ve dvanácti. Když mi bylo šestnáct, pracoval jsem ve stejném zařazení jako otec: střel-mistr – dobrý plat, ale tvrdá práce.

Jenže co s takovou výplatou naděláte? Na plnou zdravotní péči nestačí. Nestačí dokonce ani na to, abyste mohli dát dolům sbo-hem. Šest hodin pracujete, a deset máte volno. Osm hodin spánku, a jedete zase nanovo a oblečení vám celou dobu páchne břídlicí. Nesmíte kouřit s výjimkou izolovaných místností. Ropný opar se usazuje na všem. Děvčata jsou cítit stejně jako vy a jsou stejně umaštěná a ošuntělá jako vy.

HEECHEE KRÁMEK

Přímo ze ztracených tunelů Venuše!

Vzácné náboženské předměty

Drahocenné klenoty, které kdysi nosila záhadná rasa

Úžasné vědecké objevy

VŠECHNY PŘEDMĚTY ZARUČENĚ AUTENTICKÉ!

Zvláštní slevy pro

učené společnosti a studenty

TYTO FANTASTICKÉ PŘEDMĚTY

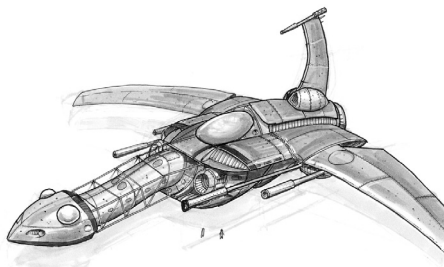
JSOU STARŠÍ NEŽ LIDSTVO!

Nyní poprvé za lidové ceny

Dospělí: \$2,50

Děti: \$1,00

Delbert Guyne, Ph.D., D.D., majitel

A tak jsme všichni dělali totéž, pracovali jsme a proháněli jeden druhému ženy, a sázeli jsme loterii. A hodně jsme chlastali, lacinou silnou pálenku, která se vyráběla ani ne deset mil odtamtud. Někdy byla označená jako skotská, jindy jako vodka nebo bourbon, ale po každé pocházela ze stejných šlemových kolon. Ničím jsem se nelišil od ostatních... až na to, že jsem jednou vyhrál v loterii. A to byla moje jízdenka odtamtud.

Než k tomu došlo, jenom jsem přežíval.

Matka pracovala v dolech také. Po otcově smrti při požáru v šachtě mě vychovala s pomocí firemního dětského klubu. Vycházeli jsme spolu docela dobře, dokud mě nepostihla psychotická epizoda. Bylo mi tehdy dvacet šest. Měl jsem problémy se svým děvčetem a nějakou dobu potom jsem jednoduše nedokázal ráno vstát z postele. Takže mě odvezli. Na větší část roku jsem vypadl z běžného života, a když mě z cvokárny pustili, byla máma už mrtvá.

Příznějme si to, byla to moje vina. Ne snad, že bych to plánoval. Myslím tím, že by žila, kdyby neměla starosti se mnou. Na zaplacení lékařské péče pro oba jsme neměli dost peněz. Já jsem potřeboval psychoterapii. Ona potřebovala novou plíci. Nedostala ji, a proto umřela.

Příčilo se mi zůstat v její smrti v tomtéž bytě, ale jediná další možnost byla odejít na svobodárnu. A představa života v těsné blízkosti spousty mužů se mi nelíbila. Mohl jsem se samozřejmě oženit. Neudělal jsem to – Sylvia, dívka, s níž jsem měl problémy, byla tou dobou už dávno pryč – ale nikoliv proto, že bych měl nějaké výhrady vůči manželství. Vzhledem k mé psychiatrické historii a také vzhledem ke skutečnosti, že jsem žil s matkou, dokud byla naživu, byste si snad mohli myslet, že jsem proti manželství zaujatý. Ale není to pravda. Dívky se mi moc líbily. Ohromně rád bych se s jednou oženil a vychovával dítě.

Ale ne v dolech.

Nechtěl jsem syna opustit tak, jako táta opustil mne.

Odstřely čelby jsou svinská dřina. Dnes se používají parní trysky s topnými spirálami Heechee a břidlice se poslušně oddělí, jako když vyřezáváte kostky z vosku. Ale tenkrát jsme vrtali a odstřelovali. Na začátku směny sjíždíte na těžní plošině vysokou rychlostí do šachty. Slizká a páchnoucí stěna šachty vás mívá deset palců od ramene rychlostí šedesáti kilometrů za hodinu; viděl jsem horníky, kteří v sobě měli několik panáků, jak zavrávali, rozmáchli se rukou, aby se opřeli, a ucukli už jenom pahýlem. Potom se vyhrnete z plošiny a kilometr nebo i víc klopýtáte a kloužete po pražcích, než dorazíte k čelbě. Vyvrtáte díry. Umístíte nálože. Potom ustoupíte do krytu a doufáte, že jste to odhadli správně a že se na vás celá ta páchnoucí, ropou nasáklá hmota nezřítí. (Když zůstanete zasypaný zaživa, můžete pod volnou břidlicí přežít až týden. Vyskytly se takové případy. Pokud byli tihle lidé zachráněni později než zhruba třetí den, obvykle už s nimi nikdy nic nebylo.) Potom, pokud všechno proběhlo v pořádku, se cestou k další čelbě vyhýbáte důlním vozíkům kodrcajícím na místo odstřelu.

Masky prý odfiltrují většinu uhlovodíků a kamenného prachu. Neodfiltrují zápach. Nejsem si jistý, jestli odfiltrují všechny uhlovodíky. Matka nebyla jediný horník, který potřeboval novou plíci – ani jediný, který za ni nemohl zaplatit.

A když vám skončí směna, kam se dá zajít?

Jdete do baru. Jdete s děvčetem do ložnice. Jdete si do společenské místnosti zahrát karty. Koukáte na televizi.

Ven moc nechodíte. Nemáte důvod. Je tu několik parčíků, pečlivě ošetřovaných a stále dokola osazovaných; v Rock Parku dokonce najdete živé ploty a trávník. Vsadím se, že jste ještě nikdy neviděli trávník, který je třeba každý týden vydrhnout (saponátem!), opláchnout a vysušit proudem vzduchu, aby neuhynul. Takže parky většinou přenecháváme dětem.

Kromě parků je tu jenom wyomingská krajina a ta, kam až dohlédnete, vypadá jako měsíční. Nikde nic zeleného. Nic živého.

Žádní ptáci, žádné veverka, žádní domácí mazlíčci. Několik potoků s kalnou břechkou, která má pod ropným filmem z nějakého důvodu vždycky barvu červeného okru. A to prý ještě máme štěstí, protože v našem koutě Wyomingu se těží hlubinnou metodou. V Coloradu, kde se těží povrchově, je to ještě horší.

Odjakživa mi připadalo obtížné tomu uvěřit, ještě i dnes, ale nikdy jsem se tam nevydal podívat.

A kromě všeho ostatního se vám práce připomíná prostřednictvím čichu, zraku i sluchu. Západy slunce zbarvené oparem do oranžovo-hněda. Všudypřítomný zápach. A dnem i nocí hučí extrakční pece, které drtí a zahřívají slínovec, aby z něj dobyly kero-geny, a rachotí dálkový dopravníkový pás, aby upotřebenou břidlici vysypal kdoví kde.

Víte, horninu musíte zahřát, abyste z ní extrahovali ropu. Když ji vystavíte žáru, nafoukne se jako popcorn. Takže ji není kam uložit. Nemůžete ji nacpat zpátky do šachty, ze které jste ji vytěžili; na to je jí příliš mnoho. Když vykopete horu břidlice a extrahujete z ní ropu, zůstane nafouknuté břidlice na dvě hory. Takže děláte právě to. Budujete nové hory.

A odpadové teplo z extraktorů vyhřívá kultivační haly a na ropě protékající ve stružkách halou roste šlem, ten se sbírá a suší a lisuje... a další den ráno jej sníme k snídani, nebo aspoň něco z něj.

Zvláštní. Za starých časů ropa vybublávala přímo ze země! A jedině, co lidi napadlo s ní udělat, bylo nacpat ji do automobilů a spálit.

Ve všech televizních pořadech se objevují motivační spoty, které nám říkají, jak důležitá je naše práce, jak na nás závisí nasycení celého světa. To je všechno pravda. Nemusí nám to připomínat. Kdybychom nedělali, co děláme, byl by v Texasu hlad a děti v Oregonu by byly těžce podvyživené. To všichni víme. Přispíváme ke světové výživě pěti *biliony* kalorií denně, polovinou potřeby proteinů pro asi pětinu světové populace. To všechno pochází z kvasinek

a bakterií, které pěstujeme v břidlicové ropě z Wyomingu společně s částmi Utahu a Colorada. Svět ty potraviny potřebuje. Ale už nás to stálo větší část Wyomingu, polovinu Appalačského pohoří a velkou část Athabaských bitumenových písků... a co budeme se všemi těmi lidmi dělat, až přeměníme poslední kapku uhlovodíků na kvaskinky?

Není to můj problém, ale stále na to myslím.

Přestal to být můj problém, když jsem den po Vánocích toho roku, kdy jsem dosáhl šestadvaceti let, vyhrál v loterii.

Výhra čítala dvě stě padesát tisíc dolarů. Dost na to, aby si člověk rok žil jako král. Dost na to, aby se člověk oženil a zajistil rodinu, když budeme oba pracovat a nebudeme moc rozhazovat.

Anebo dost na jednosměrnou letenku na Gateway.

Odnesl jsem tiket do cestovní kanceláře a vyměnil jej za přelet. Byli rádi, že mě vidí; obchody jim moc nešly, obzvláště s tímhle druhem komodit. Zbylo mi plus minus nějakých deset tisíc dolarů v hotovosti. Nepočítal jsem je. Platil jsem pití celé směně, dokud jsem měl. Při padesáti lidech na směně a se všemi přáteli a náhodnými návštěvníky, kteří se na oslavě nachomýtli, to trvalo asi čtyřicet hodin.

Potom jsem se wyomingskou vánicí odpotácel zpátky do cestovní kanceláře. O pět měsíců později jsem se po spirále blížil k asteroidu, civěl jsem průzorem na brazilský křižník, který nás prověřoval, a byl jsem na cestě k tomu, abych se konečně stal prospektorem.

3

Sigfrid nikdy neuzavře téma. Nikdy neřekne: „Hele, Bobe, o tomhle jsme už nejspíš mluvili dost dlouho.“ Ale někdy, když už na matraci ležím dlouho, moc neodpovídám, dělám vtipy, nebo si pobrukuju, po chvíli řekne:

„Myslím, že bychom se mohli vrátit k jiné oblasti, Bobe. Před časem jsi řekl něco, na co bychom mohli navázat. Vzpomínáš si, jak jsi...“

„Jak jsem naposled mluvil o Klaře, že?“

„Ano, Bobe.“

„Sigfride, já vždycky vím, co řekneš.“

„Na tom nezáleží, Bobe. Jak je to tedy? Chce se ti mluvit o tom, jaké jsi tehdy měl pocity?“

„Proč ne?“ Vyškrábnu dolním řezákem špínu zpod nehtu pravého prostředníčku. Zkontroluju jej a řeknu: „Uvědomuju si, že to byla důležitá doba. Možná to byla nejhorší chvíle mého života. Asi. Ještě horší, než když se mnou Sylvia zacházela jako s hadrem, nebo když jsem se dověděl, že matka už nežije.“

„Říkáš, že bys raději mluvil o některé z těchto věcí, Robe?“

„Vůbec ne. Když říkáš, že budeme mluvit o Klaře, tak budeme mluvit o Klaře.“

Uvelebím se na pěnové matraci a chvíli přemýšlím. Velice se zajímám o transcendentální vhled a občas, když si vezmu do hlavy nějaký problém a začnu prostě opakovat svou mantru stále dokola, mám po skončení problém vyřešený: prodej akcie rybí farmy v Baja a nakupuj na komoditní burze instalátérské potřeby. To byl jeden případ, a opravdu se to vyplatilo. Anebo: Vezmi Rachel do Meridy na vodní lyžování v zálivu Campeche. Takhle jsem ji dostal poprvé do postele, poté co jsem už vyzkoušel všechno možné.

A pak se ozve Sigfrid: „Neodpovídáš, Robe.“

„Přemýšlím o tom, co jsi řekl.“

„Prosím tě, nepřemýšlej o tom, Robe. Prostě mluv. Teď hned mi řekni, jaké máš pocity ohledně Klary.“

Poctivě se na to snažím přijít. Sigfrid mě k tomu nenechá použít transcendentální vhled, a proto pátrám v mozku.

„No, nijak zvláštní,“ odpovím. Aspoň navenek nijak zvláštní.

„Pamatuješ si tehdejší pocit, Bobe?“

„Samozřejmě.“

„Zkus se vpravit do svého tehdejšího pocitu, Bobe.“

„Dobře.“ Poslušně si vybavuji situaci. Mluvím s Klarou pomocí vysílačky. Dane v přistávacím modulu něco křičí. Všichni jsme podělaní strachy. Modrá mlha pod námi se rozestupuje a já poprvé matně zahlédnu nezřetelnou hvězdu. Třímístná loď – vlastně ne, byla to pětka... každopádně páchne zvratky a potem. Bolí mě celé tělo.

Vzpomínám si na to přesně, i když bych lhal, pokud bych tvrdil, že se do toho snažím vžívat.

Lehkým tónem, zpola se smíchem, řeknu: „Sigfride, je v tom tolik bolesti, viny a utrpení, že to nedokážu snést.“ Občas to na něj takhle zkouším, vyslovit nějakou bolestnou pravdu tónem, kterým byste žádali číšníka na koktejlovém večírku, aby vám přinesl další rumový punč. Dělán to, když chci odvrátit jeho útok. Ale myslím, že to nefunguje. Sigfrid v sobě má spoustu obvodů Heechee. Je mnohem lepší, než byly stroje v institutu, když mě postihla ta epizoda. Nepřetržitě monitoruje všechny moje tělesné parametry: vodivost pokožky, tep, aktivitu vln beta a tak dále. Dostává údaje z poutacích pásů, které mě drží na matraci, aby viděl, jak divoce sebou házím. Měří hlasitost mé řeči, snímá její zvukové spektrum a hledá v něm podtóny. A také chápe, co znamenají ta která slova. Sigfrid je ohromně chytrý, když uvážíme, jak je hloupý.

Někdy je velmi obtížné ho oklamat. Návštěvu končím úplně schlíplý s pocitem, že kdybych s ním zůstal ještě minutu, propadl bych se rovnou do té bolesti, a ta by mě zničila.

Nebo vyléčila. Možná je to totéž.